

Prvá pomoc Slovensku:

súhrnná správa o sociálnej pomoci pracujúcim
a rodinám za marec 2020 až február 2022

júl 2022

Matúš Baliak

Matěj Bělín

Štefan Domonkos

Ján Komadel

Pod'akovanie

Autori ďakujú Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, jednotlivým úradom práce, Sociálnej poisťovni, ako aj Infostatu za poskytnutie údajov nevyhnutných na spracovanie tohto komentára. Autori ďalej ďakujú ostatným členom kolektívu Inštitútu sociálnej politiky, ktorí sa podielali na príprave a zverejňovaní priebežných mesačných správ o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám za marec 2020 až február 2022.

Zhrnutie

Komentár predstavuje záverečné vyhodnotenie opatrení prijatých na podporu udržania zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu súvisiacimi s pandémiou COVID-19. Okrem sumarizácie základných štatistík o rozsahu čerpania pomoci sa komentár zameria aj na opis legislatívneho rámca prijatých opatrení a jeho postupných zmien. Cieľom je poskytnúť čitateľom ucelený pohľad na využívanie opatrení s dôrazom na Opatrenia 1 až 4 „Prvej pomoci“ organizovanej pod záštitou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR).

Finančná podpora prostredníctvom opatrení „Prvej pomoci“ sa vyplácala nepretržite za všetky mesiace od marca 2020 do februára 2022 s výnimkou augusta 2021. Celkovo tak boli pracovné miesta podporené dvadsaťtri mesiacov. Rámec „Prvej pomoci“ sa niekoľkokrát novelizoval najmä s cieľom reflektovať na aktuálny stav epidemickej situácie. Od marca 2022 „Prvú pomoc“ efektívne nahrádza podpora v čase skrátenej práce (tzv. *trvalý Kurzarbeit*). Zamestnávateľa už v súčasnosti čerpajú finančnú pomoc na základe Zákona č. 215/2021 Z. z. o podpore v čase skrátenej práce.

Mimoriadnu situáciu pre hrozbu nekontrolovaného šírenia vírusu COVID-19 vláda SR vyhlásila 12. marca 2020 a postupne prijímala opatrenia na zabránenie jeho šírenia. Vďaka promptnej reakcii a obmedzeniu ekonomickej aktivity počas prvej vlny sa podarilo zabrániť najhoršiemu scenáru epidemického vývoja. S cieľom zmierniť dopady prijatých protipandemických opatrení pripravila vláda hneď niekoľko balíkov pomoci. Dňa 31. marca 2020, vláda schválila tzv. **„Prvú pomoc“ zamestnancom, podnikateľom a SZČO**, ktorá pozostávala z viacerých opatrení založených na priamej finančnej podpore pracovných miest a podnikania spolufinancovanej z Európskeho sociálneho fondu. Popri „Prvej pomoci“ bola dôležitou doplnkovou súčasťou podpory udržania pracovných miest aj odklad a odpustenie odvodových povinností zamestnávateľov a SZČO. MPSVR SR pristúpilo k zmene zákona o sociálnom poistení s cieľom umožniť odklad a odpustenie odvodov zamestnávateľa a SZČO už v marci 2020. Toto opatrenie sa následne rozširovalo na viacero mesiacov.

Po rokoch konjunktúry, ktorá sa odrazila v klesajúcej miere evidovanej nezamestnanosti, a to až na rekordne nízke úrovne pod 5 %, vypuknutie pandémie znamenalo zmenu trendu na slovenskom trhu práce. K výraznej zmene došlo najmä medzi marcom a aprílom 2020, keď sa naplno prejavili reštriktívne opatrenia v boji proti šíreniu vírusu COVID-19. Situácia na trhu práce sa nevyvíjala priaznivo ani rok po vypuknutí pandémie, v apríli 2021, keď miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla maximum na úrovni 8 %. Od mája 2021 však kontinuálne sledujeme stabilizáciu situácie pretavenú do priaznivého vývoja väčšiny ukazovateľov trhu práce. Napriek pozitívnemu vývoju za posledných 13 mesiacov nezamestnanosť naďalej dosahuje vyššie ako predkrízové úrovne.

1 „Prvá pomoc“ zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom: sumár „Prvej pomoci“

Vláda SR 31. marca 2020 schválila balík tzv. „Prvej pomoci“ zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom s cieľom zmierniť dopady pandémie na ekonomiku. Priama podpora zamestnávateľov a SZČO sa mala na základe úvodného uznesenia vlády vykonávať prostredníctvom dvoch opatrení: opatrenia 1 a opatrenia 2 (Tabuľka 2 charakterizuje jednotlivé opatrenia, Tabuľka 2 sumarizuje uznesenia, ktorými vláda upravovala ich nastavenie). Oprávnené obdobie, za ktoré sa dala žiadať pomoc, začalo vyhlásením mimoriadnej situácie 12. marca 2020. Uznesením zo 14. apríla 2020 sa upravili podmienky poskytovania opatrení 1 a 2. Zároveň došlo k rozšíreniu priamej pomoci, keď sa zaviedli opatrenia 3 a 4 (ďalej delené na opatrenia A a B), ktoré oprávňovali žiadať o finančnú pomoc ďalšie zasiahnuté segmenty hospodárstva, ktoré nepokrývali pôvodné opatrenia. Vzhľadom na pretrvávajúcu potrebu sanovať dôsledky pandémie došlo k niekoľkonásobnému predĺžovaniu realizácie projektu a k navýšeniu plánovaných výdavkov. **Od októbra 2020 sa začal uplatňovať rámec „Prvá pomoc +“**, ktorým sa zatriktívnila finančná podpora a rozšíril sa okruh oprávnených žiadateľov. Uznesením 72/2021 sa schválilo ďalšie zatriktívnenie podpory v podobe rámca „Prvá pomoc ++“, ktorým sa opätovne rozšíril aj okruh oprávnených žiadateľov. **„Prvá pomoc ++“ sa uplatňovala za obdobie február až jún 2021.** Od prijatia kompenzačnej schémy v marci 2020 až do júna 2021 sa v jednotlivých mesiacoch čerpala pomoc prostredníctvom všetkých šiestich opatrení. Počas zvyšných mesiacov pandemického obdobia bola intenzita pomoci silnejšie naviazaná na vývoj epidemickej situácie, ktorá začala vykazovať silný sezónny charakter. Tento krok umožnil cielenie podpory najmä na obdobia, keď COVID-19 výraznejšie ovplyvňuje vývoj ekonomiky, či už cez nevyhnutné protipandemické opatrenia alebo zmeny v správaní sa spotrebiteľov (napr. utlmenie navštevovania masových podujatí).

Za júl 2021 sa prvýkrát pozastavilo využívanie opatrenia 3B a vyplácanie „Prvej pomoci“ sa napojilo na stav Covid automatu. Za august 2021 sa uznesením vlády rozhodlo o nevyplácaní podpory, a to najmä z dôvodu stabilnej epidemickej situácie. S príchodom jesene sa situácia postupne zhoršovala, čo sa prejavilo v náraste nakazených a v obmedzení ekonomickej aktivity. Tento stav si vyžiadaval prehodnotenie pravidiel „Prvej pomoci“ a prijatie uznesenia o prechode na štedrejšiu „Prvú pomoc +“ za november a december 2021, naďalej však bez opatrenia 3B. Od januára 2022 sa mala podpora prostredníctvom „Prvej pomoci“ vypnúť a efektívnou náhradou mal byť tzv. Kurzarbeit. Kvôli nepriaznivej epidemickej situácii a potrebe intenzívnejšej sanácie jej hospodárskych dôsledkov sa účinnosť zákona o skrátenej práci posunula z januára na marec 2022. Pre mikro a malé podniky (do 49 zamestnancov) sa umožnilo za december 2021 znova využiť aj opatrenie 3B. Nateraz posledným schváleným uznesením sa predĺžila realizácia projektu aj na úvodné dva mesiace roka 2022, a to v rovnakom formáte ako sa uplatňoval za december 2021. Celkové vládou **schválené výdavky** na „Prvú pomoc“ od marca 2020 po február 2022 presahujú **2,65 miliardy eur**; z tohto finančného rámca sa do 15. júna 2022 **vyčerpalo takmer 2,48 miliárd eur** (bližšie pozri Box 1).

1.1 Opatrenia „Prvej pomoci“ a ich postupné zmeny

Jednotlivých šesť opatrení „Prvej pomoci“ malo rôzne cieľové skupiny a výška pomoci sa v priebehu realizácie projektu menila pri prechodoch medzi základným rámcom „Prvá pomoc“ a jeho dvomi rozšíreniami „Prvá pomoc +“ a „Prvá pomoc ++“ (Tabuľka 1).

Tabuľka 1 Nastavenie opatrení sa pri úprave rámca „Prvej pomoci“ menilo

Opatrenie	Charakteristika	Prvá pomoc	Prvá pomoc +	Prvá pomoc ++
1	finančná podpora pre zamestnávateľov, ktorých činnosť bola obmedzená úradným rozhodnutím: podpora poskytovaná zamestnávateľovi na zamestnanca na prekážke ^a ; oprávnení žiadatelia: zamestnávateľa (právnické osoby aj SZČO) mimo VS	80 % hrubej mzdy; maximálne 1100 eur	80 % celkovej ceny práce; maximálne 1100 eur	100 % celkovej ceny práce; maximálne 1100 eur

2	odstupňovaný finančný príspevok v závislosti od poklesu tržieb, ktorý dosahuje najmenej 20 %; oprávnení žiadatelia: nemocensky a dôchodkovo poistené SZČO, vrátane SZČO so súbehom pracovného pomeru aj SZČO, na ktoré sa vzťahujú odvodové prázdniny	Pokles tržieb (rozsah) - Príspevok 20,00 - 39,99 % → 180 €; 40,00 - 59,99 % → 300 €; 60,00 - 79,99 % → 420 €; 80,00 % a viac → 540 €	Pokles tržieb (rozsah) - Príspevok 20,00 - 39,99 % → 270 €; 40,00 - 59,99 % → 450 €; 60,00 - 79,99 % → 630 €; 80,00 % a viac → 810 €	Pokles tržieb (rozsah) - Príspevok 20,00 - 29,99 % → 330 €; 30,00 - 39,99 % → 420 €; 40,00 - 49,99 % → 510 €; 50,00 - 59,99 % → 600 €; 60,00 - 69,99 % → 690 €; 70,00 - 79,99 % → 780 €; 80,00 % a viac → 870 €
3A	finančná podpora pre zamestnávateľov, ktorých činnosť bola obmedzená ekonomickým poklesom: podpora poskytovaná zamestnávateľovi na zamestnanca na prekážke; oprávnení žiadatelia: zamestnávateľia (právnické osoby aj SZČO) mimo VS	80 % hrubej mzdy; maximálne 880 eur	80 % celkovej ceny práce; maximálne 1100 eur	100 % celkovej ceny práce; maximálne 1100 eur
3B	odstupňovaný finančný príspevok na zamestnancov v závislosti od poklesu tržieb, ktorý dosahuje aspoň 20 %; oprávnení žiadatelia: zamestnávateľia (právnické osoby aj SZČO) mimo VS; za december 2021 – február 2022 – pokles tržieb najmenej 40 % a oprávnení žiadatelia mikro a malé podniky	80 % hrubej mzdy; Pokles tržieb (rozsah) - Príspevok 20,00 - 39,99 % → 180 €; 40,00 - 59,99 % → 300 €; 60,00 - 79,99 % → 420 €; 80,00 % a viac → 540 €	80 % celkovej ceny práce; Pokles tržieb (rozsah) - Príspevok 20,00 - 39,99 % → 270 €; 40,00 - 59,99 % → 450 €; 60,00 - 79,99 % → 630 €; 80,00 % a viac → 810 €	100 % celkovej ceny práce; Pokles tržieb (rozsah) - Príspevok 20,00 - 29,99 % → 330 €; 30,00 - 39,99 % → 420 €; 40,00 - 49,99 % → 510 €; 50,00 - 59,99 % → 600 €; 60,00 - 69,99 % → 690 €; 70,00 - 79,99 % → 780 €; 80,00 % a viac → 870 €
4A	finančný príspevok v jednotnej výške pre každého oprávneného žiadateľa; oprávnení žiadatelia: SZČO bez iných príjmov a bez sociálneho poistenia (príjem z pracovného pomeru a dohôd sa pripúšťa)	210 €	315 €	360 €
4B	finančný príspevok v jednotnej výške pre každého oprávneného žiadateľa; oprávnení žiadatelia: jednoosobové s.r.o. spĺňajúce podmienky minimálneho obratu a maximálneho zisku pred zdanením	210 €	315 €	360 €

Pozn.: ^aprekážka na strane zamestnávateľa v zmysle § 142 Zákonníka práce. Vlastné spracovanie.

Podrobnejšie informácie o jednotlivých schémach platných za obdobie marec 2020 - február 2022 sú k dispozícii v predošlých publikáciách ISP na tému pomoci ekonomike SR počas mimoriadnej situácie vyhlásenej v súvislosti s pandemiou COVID-19 (napr. Domonkos, Fašungová, Hábel, Komadel, & Veselková, 2020a, Baliak, Domonkos, Fašungová, Hábel, Komadel, & Veselková, 2020a, Baliak, M., Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Chujac, T., Komadel, J., a iní. 2021b).¹ Tabuľka 2 poskytuje zhrnutie rozhodnutí vlády

¹ Dostupné na webstránke www.institutsocialnejpolitiky.sk

SR, ktorými sa postupne menilo nastavenie „Prvej pomoci“ počas celého obdobia účinnosti za marec 2020 až február 2022.

Tabuľka 2 Prehľad zmien „Prvej pomoci“^a

Číslo materiálu	Dátum schválenia	Opatrenia	Zmeny	Schválené výdavky	Schválené obdobie
UV-6980/2020	31.3.2020	1, 2	zavedenie opatrení 1 a 2	834 355 862,00 €	03. – 05. 2020
UV-7707/2020	14.4.2020	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	úprava podmienok opatrení 1 a 2; zavedenie opatrení 3A, 3B, 4A a 4B	1 382 500 000,00 €	03. – 05. 2020
UV-10573/2020	20.5.2020	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	predĺženie realizácie	bez zmeny	06. – 07. 2020
UV-14341/2020	15.7.2020	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	predĺženie realizácie	bez zmeny	08. – 09. 2020
UV-20006/2020	23.9.2020	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	predĺženie realizácie	bez zmeny	10. – 12. 2020
UV-23088/2020	28.10.2020	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	predĺženie realizácie; prechod na Prvú pomoc+ od 10-2020; rozšírenie oprávnených žiadateľov	bez zmeny	01. – 03. 2021
UV-2115/2021	2.2.2021	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	predĺženie realizácie; prechod na Prvú pomoc++ od 02-2021; rozšírenie oprávnených žiadateľov	1 667 382 315,00 €	04. – 06. 2021
UV-9104/2021	26.5.2021	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	dofinancovanie do 06-2021	1 997 016 273,28 €	bez zmeny
UV-10558/2021	9.6.2021	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	predĺženie realizácie; napojenie PP na Covid automat od 07-2021	2 241 016 273,28 €	07.-12.2021
UV-16464/2021	10.8.2021	1, 2, 3A, 4A, 4B	materiál o aktualizácii Covid automatu; odpojenie PP od Covid automatu; za 08-2021 sa PP nevypláca; od 09-2021 do 12-2021 prechod na PP bez 3B	bez zmeny	bez zmeny
UV-25446/2021	10.11.2021	1, 2, 3A, 4A, 4B	rozšírenie oprávnených žiadateľov; dopĺčanie do minimálnej mzdy; obe platné od 10-2021	bez zmeny	bez zmeny
UV-27081/2021	24.11.2021	1, 2, 3A, 4A, 4B	prechod z (PP bez 3B) na (PP+ bez 3B) za 11-2021 a 12-2021	2 369 912 971,39 €	bez zmeny
UV-27686/2021	1.12.2021	1, 2, 3A, 4A, 4B	materiál o odklade kurzarbeitu z 1.1.2022 na 1.3.2022;	bez zmeny	bez zmeny
UV-29562/2021	22.12.2021	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	zavedenie opatrenia 3B za 12-2021 pre podniky do 49 zamestnancov s poklesom tržieb aspoň 40 %;	2 394 033 137,12 €	bez zmeny
UV-1773/2022	19.1.2022	1, 2, 3A, 3B, 4A, 4B	predĺženie realizácie; od 01-2022 do 02-2022 pokračuje PP+ vrátane 3B pre podniky do 49 zamestnancov	2 650 722 475,60 €	01. – 02.2022

Pozn.:^a Detailný opis opatrení je k dispozícii v predchádzajúcich aktualizáciách komentára ISP k „Prvej pomoci“ dostupnej na webstránke www.institutsocialnejpolitiky.sk;

1.2 Vyplácaná suma

Tabuľka 3 poskytuje prehľad o hlavných ukazovateľoch čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých opatrení „Prvej pomoci“ k 15. júnu 2022, osobitne za marec 2020 až február 2022. Prezentované údaje považujeme za blízke finálnym, nakoľko zamestnávateľia a SZČO mali možnosť požiadať o pomoc za posledný z týchto mesiacov do 30. apríla 2022.² Za august 2021 sa finančná podpora neposkytovala, a preto sú uvedené hodnoty čerpania za tento mesiac nulové.

² Pri kontrolách, administratívnych procesoch a prípadnom spracovaní ojedinelých prípadov, kde sa proces predĺžil, môže ešte prísť k menším úpravám, pri ktorých však neočakávame zásadný vplyv na agregátne hodnoty.

Tabuľka 3 Finálne čerpanie finančných príspevkov z projektov prvej pomoci, stav k 15. 6. 2022^a

Opatrenie	Počet podporených subjektov	Počet podporených zamestnancov / SZČO	Finančný príspevok	Priemerná podpora na pracujúceho	Žiadaná suma
marec 2020	80 072	370 113	82 996 209,63 €	224,25 €	83 019 142,39 €
1	13 694	65 550	18 721 175,66 €	285,60 €	
2	39 571 ^b	39 571	9 924 118,57 €	250,79 €	
3A	2 648	68 119	18 367 703,09 €	269,64 €	
3B	12 591	185 334	34 769 652,31 €	187,61 €	
4A	10 573 ^b	10 573	1 112 025,00 €	105,18 €	
4B	966 ^b	966	101 535,00 €	105,11 €	
apríl 2020	94 561	465 434	176 962 392,22 €	380,21 €	177 030 553,82 €
1	11 264	56 487	28 024 738,03 €	496,13 €	
2	47 444 ^b	47 444	22 362 253,26 €	471,34 €	
3A	4 547	102 992	44 086 520,02 €	428,06 €	
3B	17 820	245 120	79 671 820,91 €	325,03 €	
4A	12 264 ^b	12 264	2 580 075,00 €	210,38 €	
4B	1 127 ^b	1 127	236 985,00 €	210,28 €	
máj 2020	77 242	458 890	145 997 627,63 €	318,15 €	146 075 041,28 €
1	4 048	24 657	10 343 446,91 €	419,49 €	
2	41 428 ^b	41 428	18 572 459,81 €	448,31 €	
3A	4 479	109 528	41 471 607,28 €	378,64 €	
3B	17 596	273 664	73 589 654,58 €	268,91 €	
4A	8 646 ^b	8 646	1 817 434,05 €	210,21 €	
4B	967 ^b	967	203 025,00 €	209,95 €	
jún 2020	52 455	277 983	80 895 865,90 €	291,01 €	80 927 103,28 €
1	348	2 105	808 261,31 €	383,97 €	
2	29 931 ^b	29 931	13 103 014,17 €	437,77 €	
3A	3 246	79 934	24 682 952,77 €	308,79 €	
3B	12 192	159 356	40 901 717,65 €	256,67 €	
4A	5 976 ^b	5 976	1 256 910,00 €	210,33 €	
4B	681 ^b	681	143 010,00 €	210,00 €	
júl 2020	41 802	225 093	63 397 267,90 €	281,65 €	63 404 351,45 €
1	77	470	291 817,64 €	620,89 €	
2	23 808 ^b	23 808	10 427 821,98 €	438,00 €	
3A	2 701	73 631	20 116 961,79 €	273,21 €	
3B	9 753	121 778	31 422 361,49 €	258,03 €	
4A	4 850 ^b	4 850	1 021 545,00 €	210,63 €	
4B	556 ^b	556	116 760,00 €	210,00 €	
august 2020	40 558	201 204	56 916 979,88 €	282,88 €	56 927 487,88 €
1	52	128	61 734,02 €	482,30 €	
2	22 613 ^b	22 613	9 893 560,00 €	437,52 €	
3A	2 562	52 828	14 497 878,81 €	274,44 €	
3B	10 364	120 721	31 426 512,05 €	260,32 €	
4A	4 392 ^b	4 392	927 675,00 €	211,22 €	
4B	522 ^b	522	109 620,00 €	210,00 €	
september 2020	42 954	186 142	50 479 300,71 €	271,19 €	50 488 993,94 €
1	71	205	79 184,15 €	386,26 €	
2	24 079 ^b	24 079	10 372 695,25 €	430,78 €	
3A	2 616	43 803	10 316 172,61 €	235,51 €	
3B	10 907	112 816	28 608 643,70 €	253,59 €	
4A	4 656 ^b	4 656	980 175,00 €	210,52 €	
4B	583 ^b	583	122 430,00 €	210,00 €	
október 2020	72 264	252 809	107 136 005,61 €	423,78 €	107 186 252,68 €
1	1 013	3 629	1 322 780,34 €	364,50 €	
2	39 766 ^b	39 766	24 851 177,83 €	624,94 €	
3A	4 855	44 553	15 144 357,86 €	339,92 €	
3B	17 507	155 863	63 093 340,59 €	404,80 €	
4A	8 115 ^b	8 115	2 454 768,61 €	302,50 €	
4B	883 ^b	883	269 580,38 €	305,30 €	

november 2020	82 423	244 981	112 676 070,16 €	459,94 €	113 448 719,05 €
1	1 030	3 602	1 877 875,34 €	521,34 €	
2	45 574 ^b	45 574	30 222 351,19 €	663,15 €	
3A	5 142	39 279	15 740 100,20 €	400,73 €	
3B	18 598	144 596	61 200 312,35 €	423,25 €	
4A	10 814 ^b	10 814	3 294 782,08 €	304,68 €	
4B	1 116 ^b	1 116	340 649,00 €	305,24 €	
december 2020	83 587	262 408	120 724 468,74 €	460,06 €	121 368 893,90 €
1	2 011	10 670	3 492 464,91 €	327,32 €	
2	46 786 ^b	46 786	31 204 391,91 €	666,96 €	
3A	5 912	42 037	17 080 159,99 €	406,31 €	
3B	17 790	151 965	65 599 537,77 €	431,68 €	
4A	9 867 ^b	9 867	3 016 891,37 €	305,76 €	
4B	1 083 ^b	1 083	331 022,79 €	305,65 €	
január 2021	117 853	361 359	188 473 481,78 €	521,57 €	188 719 327,05 €
1	3 379	19 743	11 294 444,84 €	572,07 €	
2	65 049 ^b	65 049	47 744 061,30 €	733,97 €	
3A	7 619	48 972	22 732 748,37 €	464,20 €	
3B	24 294	210 287	101 365 653,24 €	482,03 €	
4A	15 897 ^b	15 897	4 903 453,58 €	308,45 €	
4B	1 411 ^b	1 411	433 120,45 €	306,96 €	
február 2021	120 510	346 666	212 624 852,85 €	613,34 €	212 705 793,28 €
1	3 176	20 401	14 853 301,94 €	728,07 €	
2	70 722 ^b	70 722	56 732 918,19 €	802,20 €	
3A	8 153	50 115	30 813 280,10 €	614,85 €	
3B	23 221	190 378	104 926 266,73 €	551,15 €	
4A	13 593 ^b	13 593	4 786 649,51 €	352,14 €	
4B	1 457 ^b	1 457	512 436,38 €	351,71 €	
marec 2021	115 470	318 011	199 748 604,56 €	628,12 €	199 875 942,57 €
1	3 195	20 541	16 408 598,60 €	798,82 €	
2	69 388 ^b	69 388	55 692 504,15 €	802,62 €	
3A	8 440	59 078	35 644 415,51 €	603,34 €	
3B	20 392	155 058	87 099 303,90 €	561,72 €	
4A	12 504 ^b	12 504	4 397 816,16 €	351,71 €	
4B	1 442 ^b	1 442	505 966,24 €	350,88 €	
apríl 2021	109 280	315 874	180 660 777,85 €	571,94 €	180 673 899,19 €
1	2 470	15 588	7 028 181,81 €	450,87 €	
2	66 778 ^b	66 778	52 493 013,69 €	786,08 €	
3A	7 642	64 285	28 950 655,28 €	450,35 €	
3B	20 239	157 163	87 967 326,80 €	559,72 €	
4A	10 724 ^b	10 724	3 753 668,02 €	350,02 €	
4B	1 336 ^b	1 336	467 932,25 €	350,25 €	
máj 2021	90 540	268 011	154 546 087,52 €	576,64 €	154 556 482,17 €
1	587	2 123	1 326 431,13 €	624,79 €	
2	58 099 ^b	58 099	44 784 890,01 €	770,84 €	
3A	5 489	60 868	31 592 439,83 €	519,03 €	
3B	16 775	137 407	73 517 394,18 €	535,03 €	
4A	8 383 ^b	8 383	2 928 324,18 €	349,32 €	
4B	1 131 ^b	1 131	396 608,19 €	350,67 €	
jún 2021	78 539	224 863	122 567 315,97 €	545,08 €	122 826 322,38 €
1	196	881	448 115,89 €	508,64 €	
2	51 653 ^b	51 653	39 665 857,80 €	767,93 €	
3A	4 511	56 047	22 279 596,47 €	397,52 €	
3B	13 774	107 944	57 259 435,06 €	530,46 €	
4A	7 373 ^b	7 373	2 576 049,62 €	349,39 €	
4B	965 ^b	965	338 261,13 €	350,53 €	

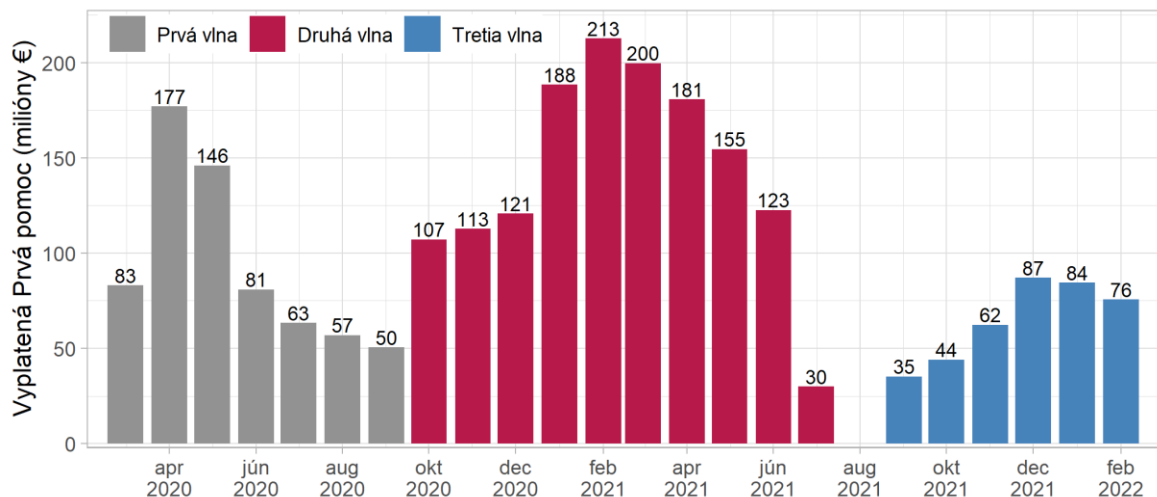
júl 2021	44 695	84 247	29 988 829,86 €	355,96 €	30 005 393,06 €
1	148	893	199 279,39 €	223,16 €	
2	31 374 ^b	31 374	14 204 828,60 €	452,76 €	
3A	6 896	45 738	14 310 606,06 €	312,88 €	
3B	0	0	0,00 €	0,00 €	
4A	5 539 ^b	5 539	1 130 913,88 €	204,17 €	
4B	703 ^b	703	143 201,93 €	203,70 €	
august 2021	0	0	0,00 €	0,00 €	0,00 €
1	0	0	0,00 €	0,00 €	
2	0	0	0,00 €	0,00 €	
3A	0	0	0,00 €	0,00 €	
3B	0	0	0,00 €	0,00 €	
4A	0	0	0,00 €	0,00 €	
4B	0	0	0,00 €	0,00 €	
september 2021	46 370	96 039	35 219 586,11 €	366,72 €	35 232 639,07 €
1	119	276	107 880,97 €	390,87 €	
2	33 397 ^b	33 397	14 871 993,38 €	445,31 €	
3A	6 697	56 242	18 989 268,64 €	337,64 €	
3B	0	0	0,00 €	0,00 €	
4A	5 461 ^b	5 461	1 115 286,12 €	204,23 €	
4B	663 ^b	663	135 157,00 €	203,86 €	
október 2021	52 264	125 636	44 066 106,29 €	350,74 €	44 118 506,71 €
1	214	837	311 037,01 €	371,61 €	
2	37 812 ^b	37 812	16 999 845,13 €	449,59 €	
3A	7 156	79 942	25 319 939,56 €	316,73 €	
3B	0	0	0,00 €	0,00 €	
4A	6 322 ^b	6 322	1 288 584,78 €	203,83 €	
4B	723 ^b	723	146 699,81 €	202,90 €	
november 2021	64 444	140 044	62 341 499,80 €	445,16 €	62 348 831,63 €
1	1 292	8 177	2 306 610,86 €	282,09 €	
2	44 234 ^b	44 234	30 536 835,49 €	690,35 €	
3A	10 799	79 568	27 019 585,36 €	339,58 €	
3B	0	0	0,00 €	0,00 €	
4A	7 312 ^b	7 312	2 246 758,96 €	307,27 €	
4B	753 ^b	753	231 709,13 €	307,71 €	
december 2021	73 795	168 674	86 990 438,84 €	515,73 €	88 034 008,01 €
1	1 275	9 543	4 800 914,04 €	503,08 €	
2	47 304 ^b	47 304	33 787 710,31 €	714,27 €	
3A	8 315	69 908	26 492 840,47 €	378,97 €	
3B	8 162	33 203	19 229 567,52 €	579,15 €	
4A	7 971 ^b	7 971	2 451 461,75 €	307,55 €	
4B	745 ^b	745	227 944,75 €	305,97 €	
január 2022	76 206	159 966	84 483 635,88 €	528,13 €	84 501 952,32 €
1	358	2 914	1 235 339,95 €	423,93 €	
2	52 021 ^b	52 021	37 420 736,42 €	719,34 €	
3A	6 256	57 447	20 618 104,37 €	358,91 €	
3B	9 106	39 133	22 609 688,60 €	577,77 €	
4A	7 736 ^b	7 736	2 380 829,69 €	307,76 €	
4B	715 ^b	715	218 936,85 €	306,21 €	
február 2022	70 549	142 161	75 644 020,27 €	532,10 €	75 649 924,78 €
1	231	1 208	507 566,88 €	420,17 €	
2	48 845 ^b	48 845	35 076 511,00 €	718,12 €	
3A	5 661	51 092	18 994 017,23 €	371,76 €	
3B	7 916	33 122	18 636 738,34 €	562,67 €	
4A	7 235 ^b	7 235	2 227 176,25 €	307,83 €	
4B	659 ^b	659	202 010,57 €	306,54 €	

Zdroj: Informačný systém služieb zamestnanosti, ÚPSVaR. Pozn.: ^a Dáta z Informačného systému služieb zamestnanosti predstavujú predbežné údaje, ktoré sa môžu spätne korigovať, napríklad preradením podporených subjektov v rámci opatrení; ^b Údaje predstavujú počet podporených SZČO. Vzhľadom na charakter opatrení 2 a 4, ISP v prípade týchto opatrení predpokladá nutnú ekvivalenciu počtu podporených subjektov a počtu podporených SZČO (súpev 3).

Z pohľadu vyplatenej pomoci dokážeme v priebehu pandémie rozlíšiť tri vlny (Graf 1). Maximum v jednotlivých vlnách odráža nastavenie pravidiel „Prvej pomoci“ a stav epidemickej situácie v kombinácii s rozsahom preventívnych opatrení na zmiernenie šírenia vírusu.³ Kým počas prvej vlny sa aplikoval základný rámec „Prvá pomoc“, významný rozsah preventívnych opatrení spôsobil, že vyplatená suma kulminovala za apríl v blízkosti 177 miliónov eur. Za máj sa ešte vyplatilo takmer 146 miliónov eur, ale v nasledujúcich mesiacoch sa čerpanie značne utlmilo. S postupným nástupom druhej vlny a prechodom na „Prvú pomoc +“, resp. „Prvú pomoc ++“ sa čerpanie zintenzívnilo, čo sledujeme najmä v úvodných mesiacoch roka 2021. Maximum v uhrádzanej pomoci za celé obdobie poskytovania priamej finančnej podpory cez nástroje „Prvej pomoci“ evidujeme za február 2021. Za tento mesiac smerovalo na zmiernovanie dopadov pandémie bezmála 213 miliónov eur. Čerpanie za marec sa priblížilo hranici 200 miliónov eur, avšak v ďalších mesiacoch pozorujeme zvoľnenie v intenzite. Klesajúci trend sa zastavil v júli 2021, keď sa vyplatilo menej ako 30 miliónov eur. Výrazný júlový medzimesačný pokles vo vyplatení sumy súvisí s opätovným prechodom na základný rámec „Prvej pomoci“ bez možnosti čerpania prostredníctvom opatrenia 3B. Pre takýto krok sa vláda SR rozhodla na základe stabilizácie epidemickej situácie počas leta 2021 a za august sa pomoc nevyplácala cez žiadne z opatrení. Vzhľadom na postupný nástup tretej vlny pandémie dochádzalo počnúc septembrom k medzimesačnému zvyšovaniu čerpania. Vrchol tretej vlny v objeme vyplatenej pomoci zaznamenávame za december 2021, keď na zmiernovanie následkov pandémie prítieklo zasiahnutým subjektom bezmála 87 miliónov eur. Za január a február 2022 uhrádzaná suma pozvoľne klesla.

Graf 1 Vývoj vyplatenej pomoci odzrkadľuje pandemické vlny

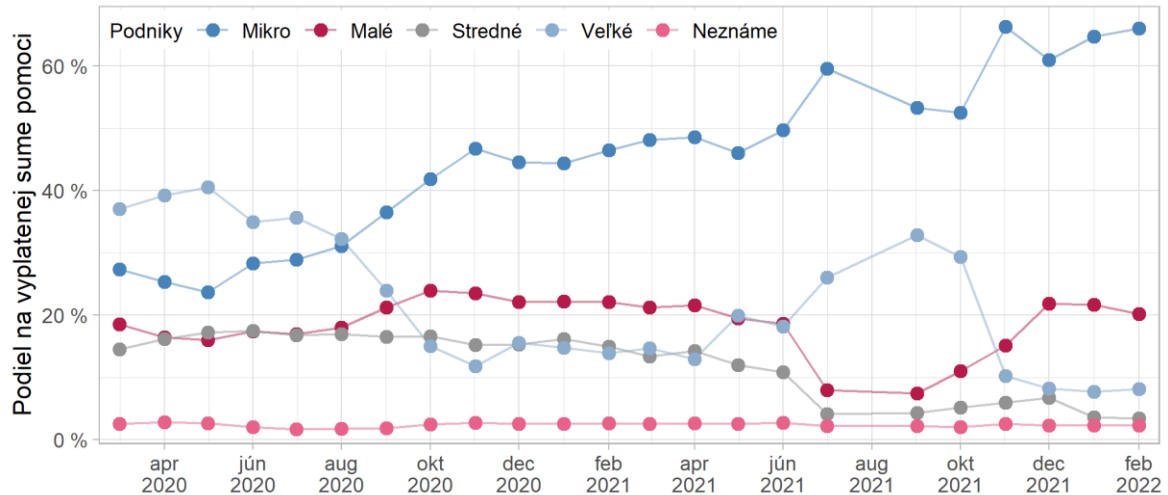

Zdroj: ÚPSVaR.

³ Na rozdiel od vyplácanej sumy vývoj počtu podporených mesačných pracovných miest (Graf 5) nie je ovplyvnený rôznou výškou príspevkov v jednotlivých rámcoch „Prvej pomoci“ a tiež vykazuje rovnako načasované tri vlny.

Čerpanie „Prvej pomoci“ z pohľadu počtu zamestnancov žiadateľa má niekoľko charakteristických črt. Kým na začiatku pandémie najväčšiu časť „Prvej pomoci“, okolo 40 % mesačnej vyplatenej sumy, čerpali podniky s najmenej 250 zamestnancami, tzv. veľké podniky, v priebehu času sa čerpanie preklápalo v prospech mikropodnikov (Graf 2). Dominancia podnikov s maximálne deviatimi zamestnancami sa ku koncu sledovaného obdobia zintenzívňovala a ich podiel na mesačnej sume pomoci sa blížil k dvom tretinám. Vývoj u malých podnikov bol počas celého obdobia poskytovania „Prvej pomoci“ najstabilnejší z pohľadu pomerového zastúpenia na celkovej alokovanej „Prvej pomoci“ za jednotlivé mesiace. Ich podiel sa udržiaval v blízkosti 20 % s výnimkou letných mesiacov roku 2021, keď malé podniky dostali menej ako 8 % z vyplatenej sumy. Kategórii stredných podnikov smerovala vo väčšine mesiacov najmenšia časť uhrádzanej „Prvej pomoci“. Podiel tejto kategórie sa pohyboval do apríla 2021 v okolí 15 % celkovej sumy, avšak následne sa aj kvôli úpravám v podmienkach poskytovania postupne znižoval. Zintenzívnenie čerpania u mikro a malých podnikov v posledných mesiacoch poskytovania „Prvej pomoci“ súvisí s opätovnou možnosťou využiť aj opatrenie 3B.

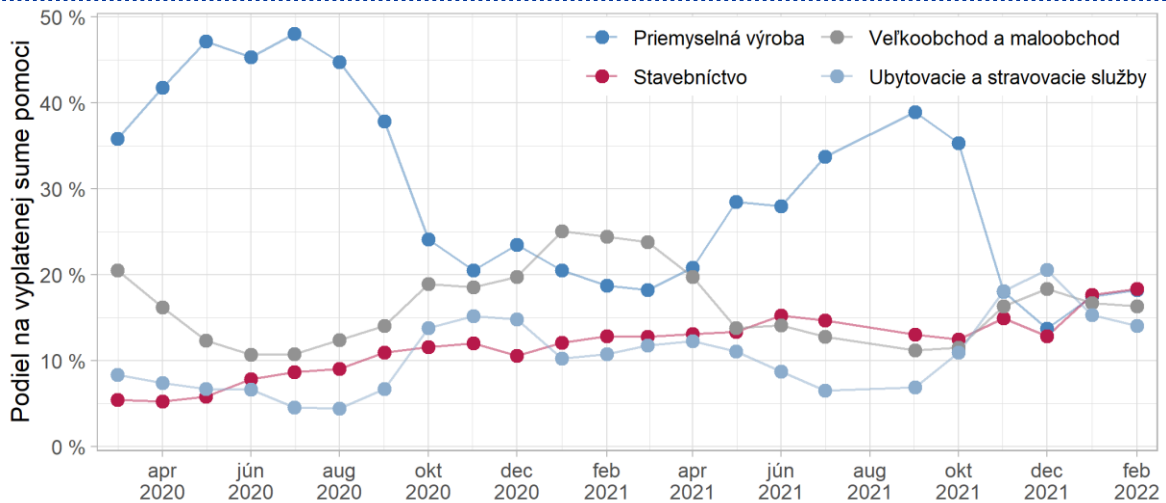
Graf 2 Podiel mikropodnikov na vyplatenej „Prvej pomoci“ postupne narástol až k dvom tretinám

Zdroj: ÚPSVaR.

Od zavedenia projektu „Prvá pomoc“ substantívna časť vyplatenej pomoci smerovala do priemyselnej výroby (NACE sekcia C). Podiel subjektov z tohto odvetvia na čerpanej pomoci sa počas letných mesiacov roka 2020 blížil k polovici (Graf 3). Po zhoršení epidemickej situácie a prechode na atraktívnejší rámec „Prvá pomoc +“ a „Prvá pomoc ++“ (za október 2020, resp. február 2021) sa intenzita čerpania zvýšila najmä vo veľkoobchode a maloobchode (NACE sekcia G). Práve firmy pôsobiace v tomto odvetví, v prvých troch mesiacoch roka 2021 čerpali najväčšiu časť „Prvej pomoci“ s asi štvrtinovým podielom. Dominancia firiem z priemyselnej výroby sa od apríla obnovila a ich váha na uhrádzanej „Prvej pomoci“ postupne rástla. S príchodom tretej a následne štvrtej vlny pandémie a obmedzením prevádzok niektorých segmentov ekonomiky došlo k zvýšeniu čerpania u firiem pôsobiacich v ubytovacích a stravovacích službách (NACE sekcia I). Práve toto odvetvie čerpalo najväčšiu časť pomoci za posledné dva mesiace roka 2021, pričom za december podiel ubytovania a stravovania presiahol 20 %. Intenzita čerpania pomoci stavebníckych subjektov (NACE sekcia F) sa postupne zvyšovala. Kým v úvodných mesiacoch poskytovania „Prvej pomoci“ stavebníkom išlo asi 5 % celkovej sumy, za január a február 2022 sa ich podiel dostal k 18 %, čo bolo najviac zo všetkých odvetví. Počas celého obdobia vyplácania „Prvej pomoci“ smerovalo do štyroch znázornených odvetví celkovo cez 65 % alokovanej pomoci za jednotlivé mesiace.

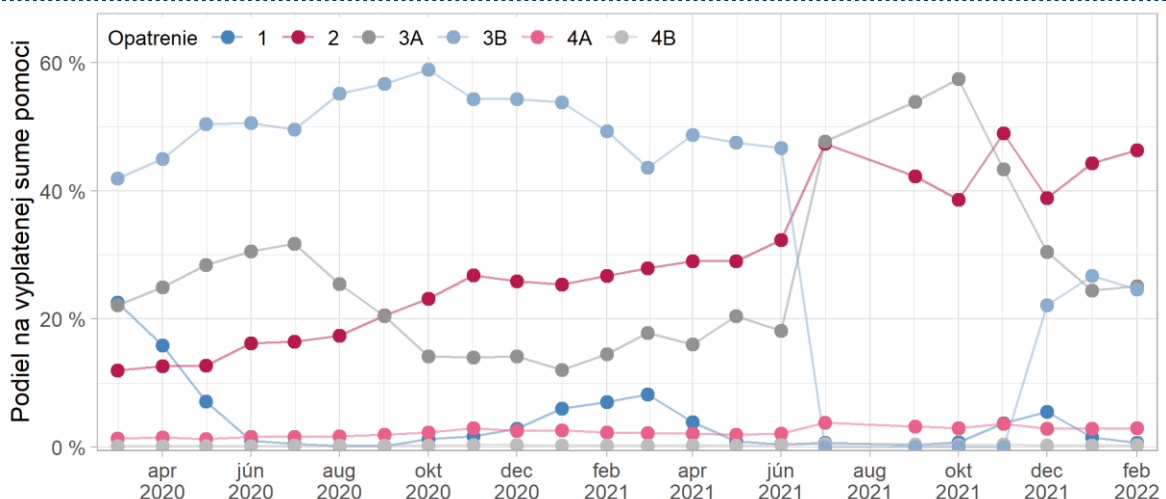
Graf 3 Počas väčšiny realizácie projektu „Prvá pomoc“ putovala najvyššia čiastka do odvetvia priemyselnej výroby

Zdroj: ÚPSVaR.

Medzi jednotlivými opatreniami od začiatku fungovania schémy priamej finančnej podpory udržania zamestnanosti, tzv. rámca „Prvej pomoci“, dominovalo z hľadiska vyplatenej sumy opatrenie 3B (Graf 4). Podiel tohto opatrenia sa v úvodných mesiacoch pohyboval nad hranicou 40 % a do októbra 2020 vzrástol až k 59 %. V ďalších mesiacoch sa stabilizoval na úrovni približne 50 %. Vždy pri vypuknutí novej vlny pandémie sa zintenzívňovalo čerpanie cez opatrenie 1. Tento fenomén je najviac badateľný v prvej vlny, keď za marec a apríl takmer pätina uhrádzanej „Prvej pomoci“ prúdila subjektom práve prostredníctvom tohto opatrenia. Pri nástupe druhej a tretej vlny je nárast pri opatrení 1 tiež zjavný, aj keď menej výrazný. Pomerové zastúpenie opatrenia 2 v čase rástlo z 12 % za marec 2020 a od júla 2021 sa prostredníctvom tohto opatrenia priemerne mesačne vyplácalo zhruba 44 % celkovej „Prvej pomoci“. Opatrením 3A sa alokovalo dlhodobo približne 20 % pomoci. Radikálna zmena v intenzite využívania jednotlivých opatrení prišla v dôsledku pozastavenia opatrenia 3B počnúc júlom 2021. Tento stav pretrvával do novembra, keď za december sa umožnilo podnikom s maximálne 49 zamestnancami znova čerpať podporu aj cez opatrenie 3B. Úpravou v podobe pozastavenia vyplácania „Prvej pomoci“ cez 3B relatívne narástol podiel opatrení 3A a 2, prostredníctvom ktorých sa čerpalo v danom období spoločne viac ako 90 % uhrádzanej „Prvej pomoci“. Opätovné umožnenie čerpania cez 3B sa okamžite prejavilo v podiele opatrenia 3A, zatiaľ čo podiel opatrenia 2 výraznejšie ovplyvnený nebol. V období december 2021 až február 2022 sa opatrením 3B vyplatila mesačne takmer štvrtina „Prvej pomoci“. Opatrenia 4A a 4B dopĺňajú mozaiku nástrojov na zmiernenie dopadov pandémie, avšak intenzita ich využívania je počas celého obdobia len marginálna.

Graf 4 Do ukončenia opatrenia 3B v júli 2021 sa najviac vyplácalo prostredníctvom tohto opatrenia

Zdroj: ÚPSVaR.

Box 1 Kumulatívne údaje za marec 2020 až február 2022

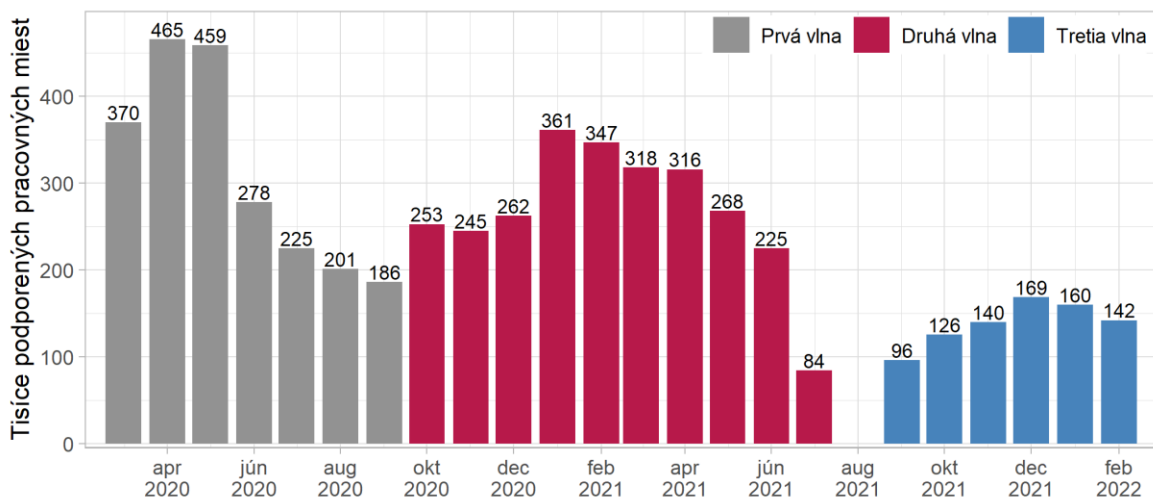
Z aktualizovaných údajov vyplýva, že od začiatku mimoriadnej situácie bolo za mesiace marec 2020 až február 2022 k 15. júnu 2022 vyplatených **2 475 537 425,96 eur**. Celková žiadaná suma za všetkých dvadsaťtri mesiacov predstavovala k rovnakému dátumu 2 479 125 561,89 eur. Počet žiadostí na jednotlivé opatrenia dosiahol 222 496. Je potrebné zdôrazniť, že prijímanie žiadostí o finančnú pomoc za jednotlivé mesiace využívania nástrojov „Prvej pomoci“ je uplynutím 30. apríla oficiálne uzatvorené. Avšak naďalej môže pri kontrolách, administratívnych procesoch a prípadnom spracovaní ojedinelých prípadov, kde sa proces predĺžil, ešte prísť k menším úpravám, pri ktorých však neočakávame zásadný vplyv na agregátne hodnoty.

Pomocou opatrení 1, 3A a 3B „Prvej pomoci“ bolo podporených takmer **55 tisíc jedinečných zamestnávateľov** a opatrenia 2, 4A a 4B pomohli viac ako **131 tisíc unikátnym samostatne zárobkovo činným osobám**, resp. jednoosobovým spoločnostiam s ručením obmedzeným. Odhadujeme, že počet jedinečných pracovných miest podporených medzi marcom 2020 a februárom 2022 presiahol 770 tisíc.⁴

1.3 Podporené pracovné miesta

Rovnako ako pri vyplatenom objeme pomoci, aj pri počtoch podporených zamestnancov a SZČO za jednotlivé mesiace sledujeme tri vlny (Graf 5). Avšak na rozdiel od uhrádzanej sumy, maximum v mesačnom počte podporených pracovných miest bolo dosiahnuté hneď v prvej vlne. Za hlavný determinant považujeme striktné obmedzenie ekonomického života hneď v úvode pandémie, doma a rovnako v zahraničí, čo sa premietlo do počtu podporených pracovných miest cez nástroje „Prvej pomoci“. Za apríl a máj 2020 sa počet podporených mesačných pracovných miest priblížil 460 tisícom. Obmedzenie hospodárstva v ďalších vlnách nebolo celoplošné, a preto časť prevádzok, ktorá bola nútené zavretá počas prvej vlny, zostala otvorená aj počas vrcholu druhej, resp. tretej vlny (s výnimkou čiastočného lockdownu počas januára a februára 2021 a ku koncu roku 2021). Práve miernejšie uzatváranie jednotlivých segmentov ekonomiky prispelo k nižšiemu počtu podporených mesačných pracovných miest v porovnaní s prvou vlnou.

Graf 5 Mesačný počet podporených pracovných miest vyvrcholil v úvodnej vlne

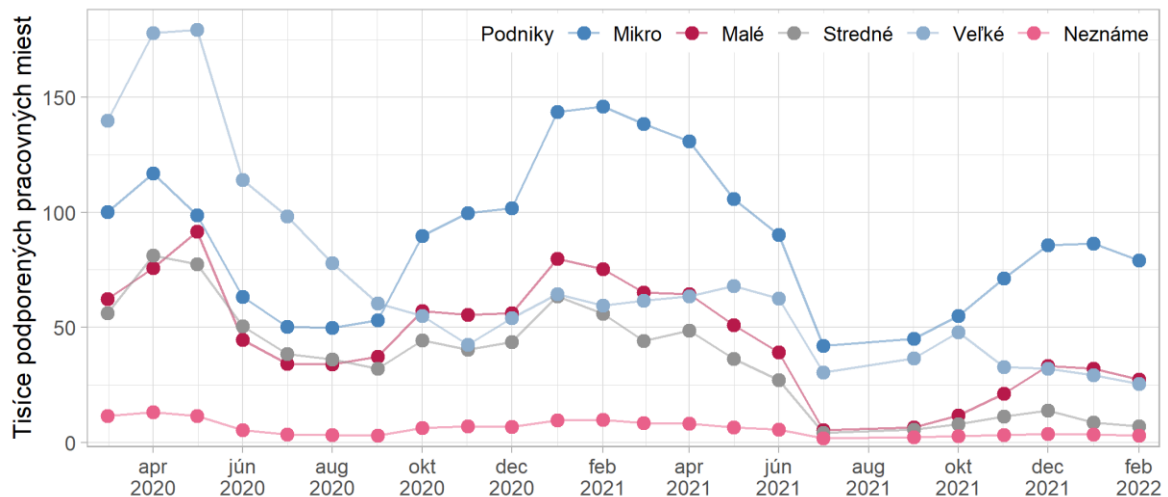

Zdroj: ÚPSVaR.

⁴ V informačnom systéme služieb zamestnanosti nie sú evidovaní konkrétni podporení zamestnanci, preto počet jedinečných pracovných miest odhadujeme pomocou maximálnych mesačných počtov podporených osôb u jednotlivých žiadateľov.

V úvodných mesiacoch pandémie sa ekonomická aktivita na Slovensku a v širšom európskom regióne vo výraznej miere obmedzila, čo postihlo bez výnimky všetky segmenty ekonomiky. Mnoho krajín implementovalo tvrdé opatrenia, napr. lockdown, keď zamestnávateľia v nadväznosti na štátne rozhodnutie boli nútení uzatvoriť svoje prevádzky. Podstatná časť podporených pracovných miest za marec až máj 2020 sa podporila u veľkých podnikov (Graf 6). V dôsledku opatrného otvárania ekonomiky v letných mesiacoch roka 2020 sa celkový počet podporených miest postupne znižoval, čo je badateľné naprieč všetkými kategóriami podnikov. S príchodom druhej vlny sa vývoj obrátil a bol zaznamenaný opätovný nárast v počte subvencovaných miest. Výraznejší nárast bol pozorovaný u mikro, malých a stredných podnikov v porovnaní s veľkými podnikmi. Po prekonaní druhej vlny počas jari a leta 2021 následne došlo k pozvoľnému utlmovaniu čerpania, čo sa odrazilo aj na počte podporených pracovníkov. Zmenu znamenalo zhoršenie epidemickej situácie a nástup tretej vlny na jeseň 2021. Prechod na „Prvú pomoc +“ v kombinácii s obnoveným čerpaním cez opatrenie 3B za december 2021 rovnako prispeli k nárastu počtu podporených pracovníkov. Túto legislatívnu úpravu sledujeme aj na počte podporených pracovných miest u mikro a malých podnikov, ktorý vzrástol v posledných mesiacoch poskytovania výraznejšie v porovnaní so strednými a veľkými podnikmi, ktorým čerpanie cez opatrenie 3B nebolo umožnené.

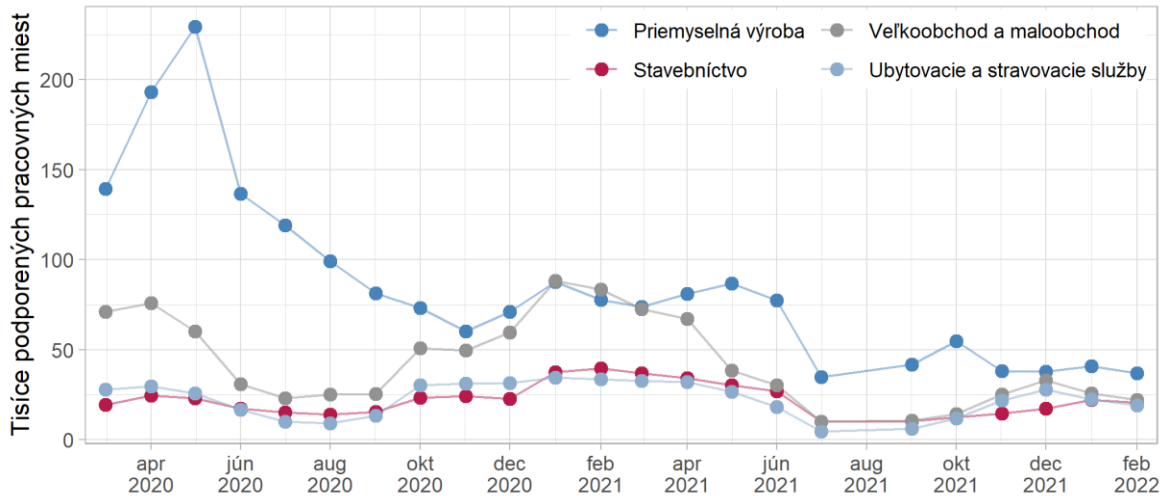
Graf 6 V prvej vlne bolo najviac pracovných miest podporených vo veľkých podnikoch, neskôr dominovali mikropodniky

Zdroj: ÚPSVaR.

Dôležitosť priemyslu pre slovenskú ekonomiku sa ukazovala hneď od vypuknutia pandémie. Práve odvetvie priemyselnej výroby (NACE sekcia C) predstavovalo ten segment hospodárstva, v ktorom sa podporilo najviac pracovných miest (Graf 7). Tento štatút si priemysel udržiaval dlhodobo s výnimkou januára a februára 2021, keď sa viac pracovníkov podporilo v odvetví veľko- a maloobchodu (NACE sekcia G). Pozoruhodný je vývoj počtu podporených pracovných miest v odvetví priemyslu. Ku kulminácii na rozdiel od ostatných odvetví došlo hneď v prvej vlne. Do mája 2020 počet prudko vzrástol a presiahol 229 tisíc, nasledovaný však bol pozvoľným poklesom až na necelých 37 tisíc za február 2022. U zvyšných troch prezentovaných odvetví je vrchol dosiahnutý počas druhej vlny pandémie. Za január 2021 bolo v odvetví veľko- a maloobchodu podporených viac ako 88 tisíc pracovných miest, v ubytovacích a stravovacích službách (NACE sekcia I) bežmála 35 tisíc a v stavebníctve za február 2021 takmer 40 tisíc.

Graf 7 Dominancia priemyslu v počte podporených bola najvýraznejšia v prvej pandemickej vln

Zdroj: ÚPSVaR.

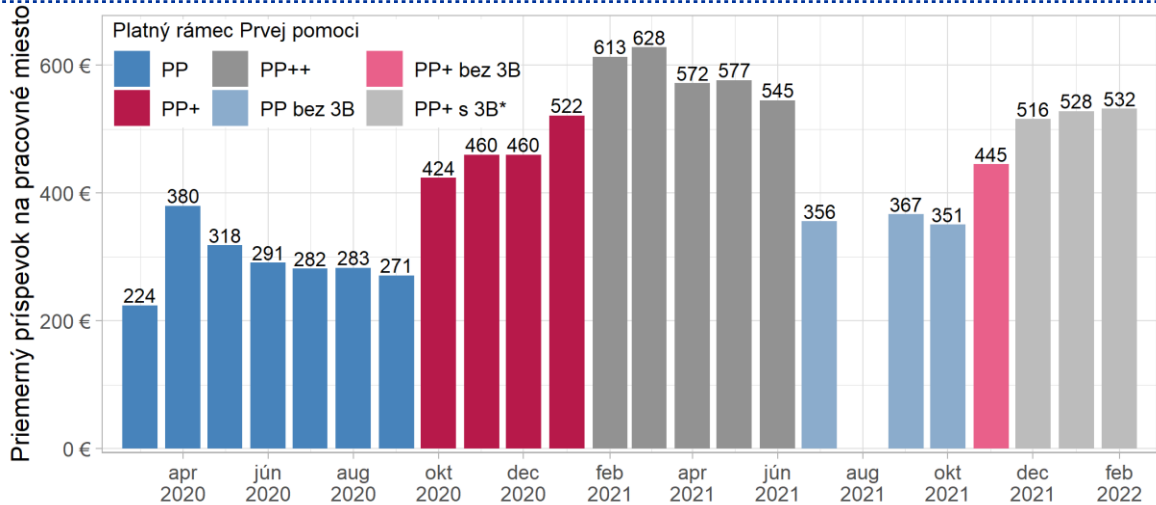
1.4 Priemerná suma pomoci na podporené pracovné miesto

V mesačnom vývoji priemernej výšky pomoci na podporeného zamestnanca alebo SZČO je badateľných niekoľko skokov, pri ktorých zohrala úlohu novelizácia aplikovaného rámca „Prvej pomoci“ (Graf 8). Prvá úprava zásadného charakteru začala platiť za október 2020.⁵ Uznesením vlády 682/2020 sa schválil rozšírený rámec „Prvá pomoc +“, s ktorým priemerná suma vzrástla o viac ako 150 eur. Od februára 2021 došlo k ďalšiemu zatráktívneniu v podobe „Prvej pomoci ++“, čo sa odrazilo v prudkom náraste o vyše 90 eur oproti januárovej úrovni. V priemere najvyššia suma na jedno podporené pracovné miesto sa vyplácala za marec 2021, a to viac ako 628 eur. S následným upokojením epidemickej situácie pominula potreba naďalej v takom rozsahu subvencovať pracovné miesta. V júli 2021 sa prešlo na základný rámec „Prvá pomoc“ a súčasne sa pozastavilo vyplácanie podpory cez opatrenie 3B. To sa odrazilo aj vo výške priemerného príspevku, ktorý sa zastabilizoval na zhruba 350 eurách. Z dôvodu nástupu tretej epidemickej vlny bolo potrebné adresnejšie a štedrejšie sanovať odvetvie služieb, a preto sa od novembra 2021 schválil prechod na rámec „Prvá pomoc +“, pri ktorom priemerná suma vzrástla o viac ako 90 eur. V tejto situácii sa následne znova umožnilo za december čerpať mikro a malým podnikom pomoc aj cez opatrenie 3B. Takýto krok prispel k ďalšiemu navýšeniu priemernej pomoci na jedno pracovné miesto o vyše 70 eur. Rovnaké pravidlá pomoci sa uplatňovali aj za január a február 2022. Priemerná výška príspevku sa v oboch mesiacoch zastabilizovala v okolí 530 eur.

⁵ Výrazný nárast priemernej sumy pozorujeme aj medzi marcom a aprílom 2020, ale ten je čiastočne spôsobený tým, že pomoc nebola v marci vyplácaná za celý mesiac, ale až od vyhlásenia mimoriadnej situácie 12. marca.

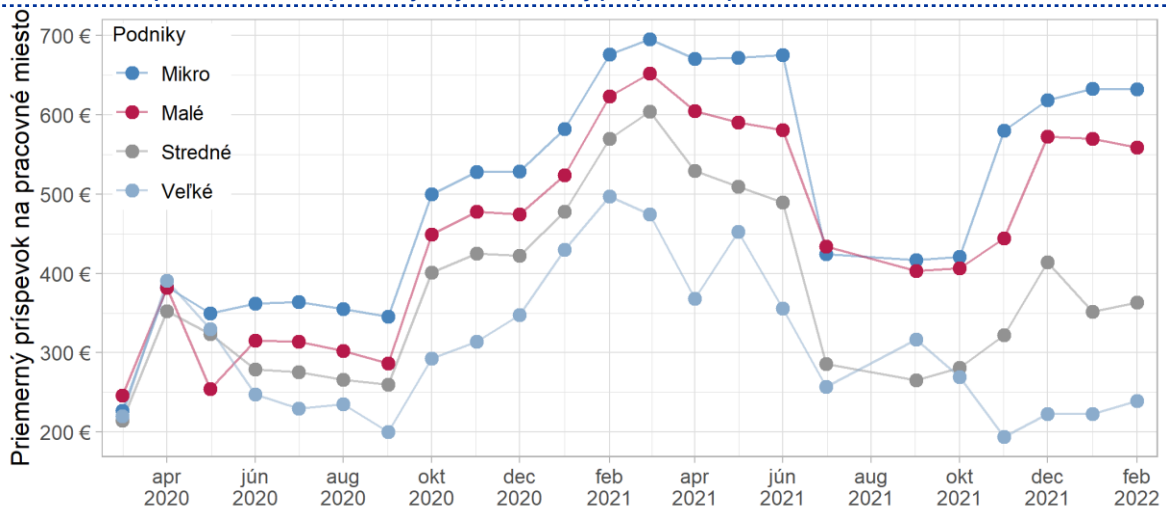
Graf 8 Priemerná výška príspevku odráža použitý rámec „Prvej pomoci“

Zdroj: ÚPSVaR. Pozn.: * V posledných troch mesiacoch sa uplatňoval rámec „Prvá pomoc +“, pričom čerpanie cez opatrenie 3B bolo umožnené iba subjektom s najviac 49 zamestnancami.

V úvodných mesiacoch poskytovania „Prvej pomoci“ bola priemerná podpora na jedno pracovné miesto obdobná naprieč všetkými kategóriami veľkosti podnikov. Postupnou novelizáciou nastavenia „Prvej pomoci“ sa však sformovali rozdiely v mesačnej výške pomoci a dlhodobo platilo, čím väčší je podnik, tým nižšia je priemerná pomoc. Najatraktívnejšie boli mesačné príspevky u mikropodnikov, kde priemerná suma na podporeného pracovníka aj v posledných troch mesiacoch prevýšila 600 eur. Mierne nižšia podpora pripadala na pracovné miesto u malých podnikov. Za obdobie december 2021 až február 2022 sa mesačný príspevok zastabilizoval nad hranicou 550 eur. Za kľúčové faktory nárastu príspevku u mikro a malých podnikov za posledné mesiace vnímame prechod na rozšírený rámec „Prvá pomoc +“ v kombinácii s umožnením čerpania cez opatrenie 3B. U stredných a veľkých podnikov dosahovala priama finančná podpora za rovnaké obdobie prepočítaná na jedno pracovné miesto podstatne nižšiu úroveň, viac ako 350 eur, resp. zhruba 220 eur. Prechod na atraktívnejšie, resp. menej atraktívne rámce „Prvej pomoci“ znamenal nárast, resp. pokles v mesačnej výške príspevku bez ohľadu na veľkosť podniku z hľadiska počtu zamestnancov.

Graf 9 Väčšinou platilo „čím menší podnik, tým vyšší priemerný príspevok na pracovné miesto“

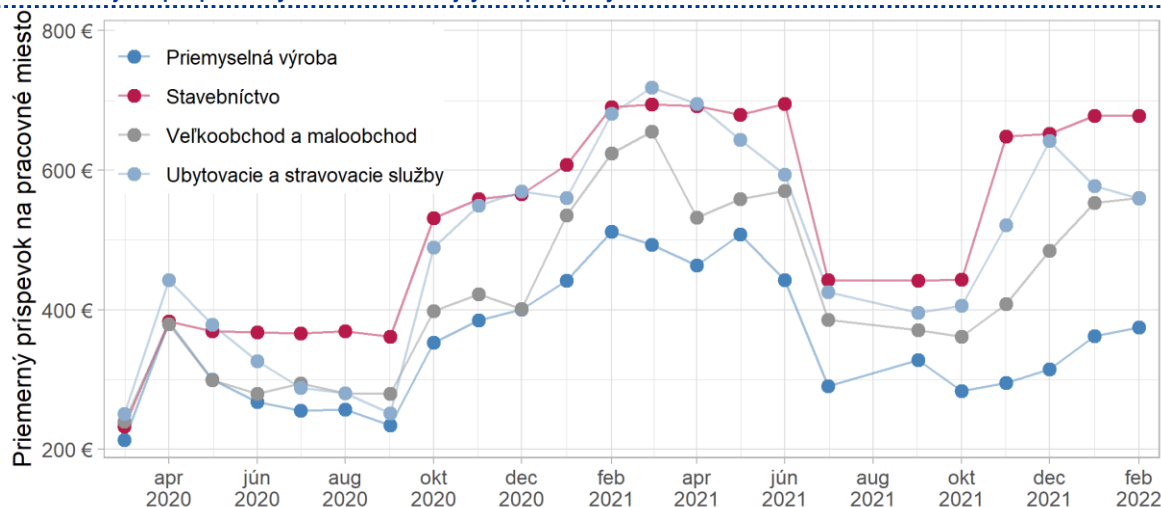

Zdroj: ÚPSVaR.

Pri pohľade na odvetvia, ktoré boli podporené najvyššími sumami, opäť sledujeme podobný vývoj v mesačnej priemernej pomoci na jedno pracovné miesto, ktorý je predovšetkým ovplyvnený prechodmi medzi jednotlivými rámcami „Prvej pomoci“ (Graf 10).⁶ Zo štyroch najväčších odvetví prúdila najštedrejšia podpora do stavebníctva (NACE sekcia F) a ubytovacích a stravovacích služieb (NACE sekcia I). Kým celkovo za všetky odvetvia priemerná suma na podporené pracovné miesto v posledných dvoch mesiacoch poskytovania „Prvej pomoci“ dosahovala okolo 530 eur, pracovníci v stavebníctve boli podporovaní sumou blížiacou sa k 680 eurám. Pracovné miesta v ubytovaní a stravovaní (NACE sekcia I) aj vo veľkoobchode a maloobchode (NACE sekcia G) boli v tomto období tiež podporené nadpriemernou sumou okolo 560 eur. V priemyselnej výrobe (NACE sekcia C) boli príspevky v porovnaní s ostatnými odvetviami nižšie, v okolí 370 eur, hoci práve v tomto odvetví pracovala najväčšia časť podporených pracovníkov.

Graf 10 Z najviac podporovaných odvetví boli najvyššie príspevky v stavebníctve

Zdroj: ÚPSVaR.

Box 2 Efektívnosť „Prvej pomoci“

Hodnotenie „Prvej pomoci“ bolo realizované v troch samostatných štúdiách, ktoré sa všetky venovali opatreniam podporujúcim zamestnancov firiem (opatrenia 1, 3A a 3B) v období prvej vlny pandémie COVID-19 (do jesene 2020). Hodnotenie dopadu pomoci na živnostníkov komplikuje nedostatok dát; analýza nasledujúcich období je zasa problematická kvôli zmenám pravidiel, podľa ktorých sa „Prvá pomoc“ poskytovala.

- Lalinský [NBS] a Pál [EIB] (2021) ukázali, že „Prvá pomoc“ znižovala riziko insolventie firiem, a tak pomáhala udržať pracovné miesta a hospodársku aktivitu počas prvej vlny pandémie. Autori odhadovali zisky, likviditu a solventnosť firiem na základe simulácií vychádzajúcich zo sektorových dát. Ich analýza tiež hovorí, že firmy, ktoré „Prvú pomoc“ získali, boli v priemere produktívnejšie a menej zadlžené ako firmy, ktoré pomoc nezískali. Autori ešte poukazujú na skutočnosť, že podporené firmy vykazovali nižšiu ziskovosť ako nepodporené, hoci rozdiel bol malý.
- Vaľková [ÚHP, MF SR] a Peciar [IFP, MF SR] (2022) porovnávali účinnosť jednotlivých opatrení v rámci „Prvej pomoci“ a dospeli k záveru, že najúspešnejšie schémy boli opatrenia 1 a 3A (tzv. „kurzarbeit“). Pre malé firmy (do 50 zamestnancov) pozorujú pozitívny efekt „Prvej pomoci“ na zamestnanosť pre všetky sledované opatrenia, avšak u väčších zamestnávateľov (nad 250 zamestnancov) pozorovali pozitívny efekt na zamestnanosť iba u opatrenia 3A.

⁶ Údaje o zvyšných odvetviach sú dostupné v Dátovej prílohe na webstránke www.institutsocialnejpolitiky.sk.

- Bělín [ISP, MPSVR SR] a Veselková [ISP, MPSVR SR] (2022) ukazujú, že pri zhoršujúcej sa epidemickej situácii boli podporené firmy do 50 zamestnancov menej náchylné prepúšťať zamestnancov ako nepodporené. Podobne ako Lalinský a Pál, aj táto analýza ukazuje, že Prvá pomoc zvýšila firmám šancu prežiť prvú vlnu epidémie.

2 Odklad a odpustenie povinnosti zaplatiť odvody

Dôležitou súčasťou podpory udržania pracovných miest je aj odklad a odpustenie odvodových povinností zamestnávateľov a SZČO. MPSVR SR pristúpilo k zmenám zákona o sociálnom poistení s cieľom umožniť odklad odvodov zamestnávateľa a SZČO na sociálne poistenie nariadením vlády a odpustenie týchto odvodov za apríl 2020.⁷ Vláda následne 20. mája 2020 nariadením 131/2020 odložila splatnosť odvodov za marec a máj 2020. Nadväzujúcimi nariadeniami vláda postupne schválila odloženie splatnosti odvodov aj na neskoršie mesiace (Tabuľka 4).

Tabuľka 4 Prehľad pomoci cez odklad a odpustenie odvodov

Mesiac	Forma pomoci	Nariadenie (novela)	Dátum splatnosti pôvodný	Dátum splatnosti aktuálny
marec 2020	Odklad	131/2020 Z. z.	31. december 2020	30. september 2021
apríl 2020	Odpustenie	68/2020 Z. z. a 95/2020 Z. z.	-	-
máj 2020	Odklad	131/2020 Z. z.	31. december 2020	31. marec 2022
jún 2020	Odklad	172/2020 Z. z.	31. december 2020	30. jún 2022
júl 2020	Odklad	196/2020 Z. z.	31. december 2020	30. september 2022
december 2020	Odklad	380/2020 Z. z.	30. jún 2021	31. december 2022
január 2021	Odklad	31/2021 Z. z.	30. jún 2021	31. marec 2023
február 2021	Odklad	89/2021 Z. z.	30. jún 2021	30. jún 2023
marec 2021	Odklad	101/2021 Z. z.	30. jún 2021	30. september 2023
apríl 2021	Odklad	154/2021 Z. z.	30. jún 2021	31. december 2023
máj 2021	Odklad	181/2021 Z. z.	31. december 2023	31. marec 2024
október 2021	Odklad	379/2021 Z. z.	30. jún 2024	30. jún 2024
november 2021	Odklad	435/2021 Z. z.	30. september 2024	30. september 2024
december 2021	Odklad	517/2021 Z. z.	31. december 2024	31. december 2024
január 2022	Odklad	16/2022 Z. z.	31. marec 2025	31. marec 2025
február 2022	Odklad	52/2022 Z. z.	30. jún 2025	30. jún 2025

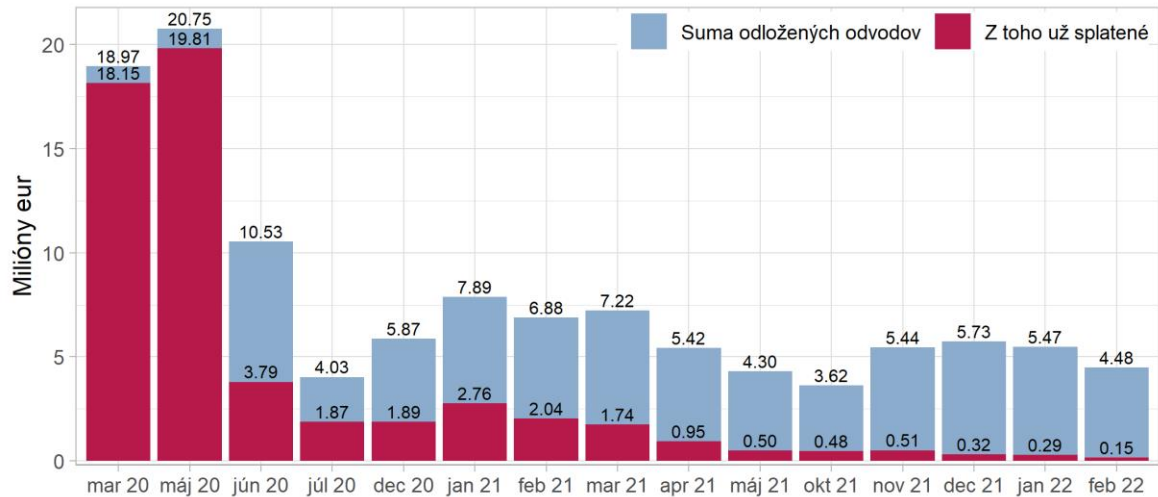
Poznámka: Dátum splatnosti pôvodný predstavuje dátum určený na základe úvodnej novely nariadenia, ktoré je uvedené v treťom stĺpci. Dátum splatnosti aktuálny predstavuje posledné schválený dátum, ku ktorému je potrebné uhradiť odložené odvody.

Najvyššiu sumu odložených odvodov na sociálne poistenie evidujeme za marec a máj 2020 (Graf 11). Hneď v prvom z mesiacov viac ako 5 tisíc SZČO a 6 tisíc zamestnávateľov využilo možnosť odkladu splatnosti odvodov v celkovej výške zhruba 19 miliónov eur, z ktorých bolo k 20. júnu splatených už bezmála 96 %. Za máj mal odložené odvody len asi polovičný počet subjektov, ale celková odložená suma sa blíži k 21 miliónom eur a splatených z nich už je viac ako 95 %. V neskorších mesiacoch sú sumy odložených odvodov podstatne nižšie a vzhľadom na neskoršie termíny splatnosti sú nižšie aj ich splatené časti. Za apríl 2020 došlo k odpusteniu odvodov v sume viac ako 67 miliónov eur. Táto podpora bola zameraná na subjekty, ktoré mali

⁷ Zákony 68/2020 Z. z. a 95/2020 Z. z.

v apríli 2020 aspoň jednu zo svojich prevádzok zatvorenú dlhšie ako 15 dní na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva. Využilo ju bezmála 33 tisíc zamestnávateľov a SZČO. Na rozdiel od „Prvej pomoci“ mohli odklad a odpustenie splatnosti odvodov na sociálne poistenie využiť aj subjekty zaradené do sektora verejnej správy.

Graf 11 Pomoc v podobe odkladu odvodov sa najviac využívala v úvode pandémie^a

Zdroj: Sociálna poisťovňa. Pozn.: ^aÚdaje sú aktuálne k 20. júnu 2022; očakávame aktualizáciu dát do budúcnosti tak z dôvodu postupného spracovávania existujúcich podkladov zakladajúcich nárok na odklad/odpustenie odvodov, ako aj z dôvodu korekcie doteraz spracovaných podkladov;

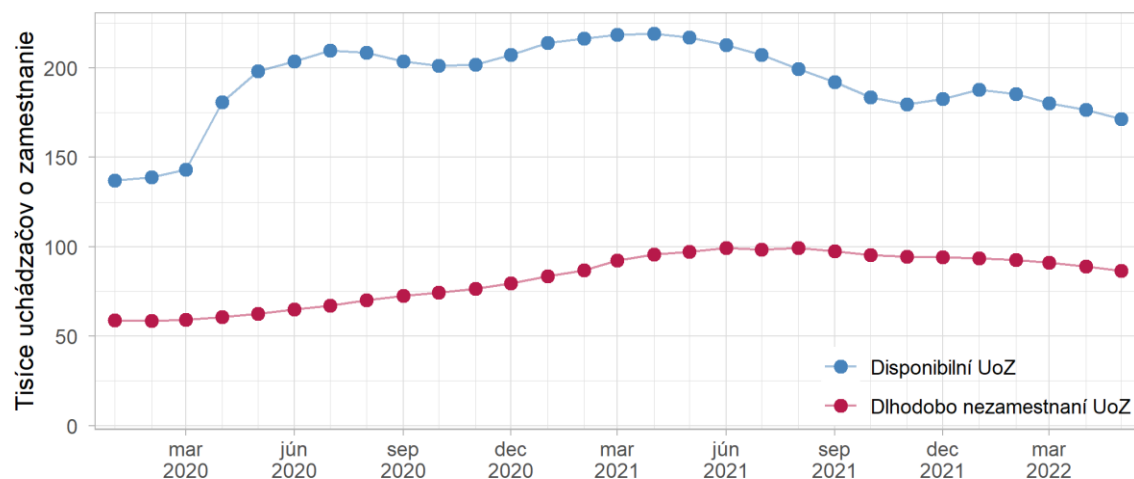
^bÚdaje obsahujú aj dáta za subjekty spadajúce do sektora verejnej správy v zmysle metodiky ESA2010 a predstavujú horný odhad poklesu príjmov Sociálnej poisťovne z odvodov SZČO a zamestnávateľov z dôvodu odkladu alebo odpustenia odvodov za daný mesiac.

3 Situácia na trhu práce

3.1 Celonárodný vývoj

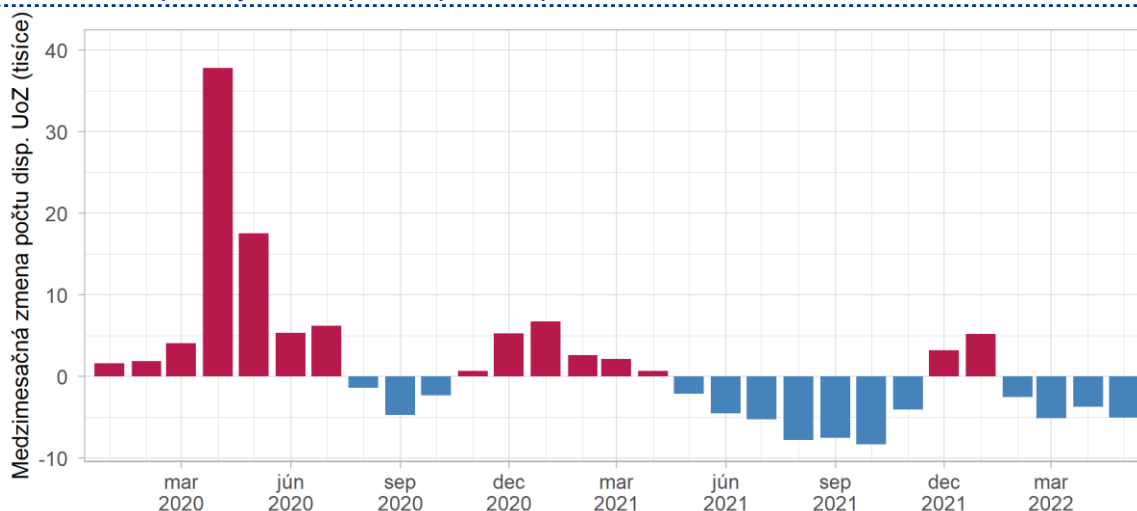
Uzatváranie ekonomického života počas pandemického obdobia bolo zrejmé z väčšiny sledovaných indikátorov trhu práce. Podobne ako pri čerpaní „Prvej pomoci“, aj štatistikách nezamestnanosti pozorujeme tri vlny. Prvá z nich, ktorá bola z hľadiska vývoja na trhu práce najsilnejšia, začala v marci 2020, naplno sa prejavila v apríli a trvala do leta 2020. Medzi februárom a júlom 2020 sa počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie (UoZ) zvýšil o viac ako polovicu z necelých 139 tisíc na takmer 210 tisíc (Graf 12). Viac ako polovica tohto nárastu nastala v apríli, keď v evidencii medzimesačne pribudlo bezmála 38 tisíc disponibilných UoZ (Graf 13).

Graf 12 Po kulminácii v prvom polroku 2021 začala nezamestnanosť klesať

Zdroj: ÚPSVaR

Graf 13 Počet disponibilných UoZ v apríli 2020 prudko stúpol

Zdroj: ÚPSVaR

Z pohľadu vývoja na trhu práce možno prvú fázu nástupu pandémie ohraničiť na obdobie apríl 2020 až júl 2020. Tento vývoj sa prejavil aj na miere evidovanej nezamestnanosti, ktorá v apríli 2020 medzimesačne poskočila o 1,38 p. b. (z marcových 5,19 % na aprílových 6,57 %). Celkovo medzi februárom a júlom 2020 narástla o 2,6 p. b. na 7,65 %. Prítok UoZ do evidencie sa v apríli 2020 medzimesačne viac ako zdvojnásobil a presiahol 29 tisíc osôb zaevidovaných na úradoch práce (oproti približne 14 tisícom v marci). Prítok UoZ do evidencie dosiahol maximum počas celého trvania pandémie hneď v apríli 2020. Odtok UoZ dosiahol minimum tiež v apríli 2020 a znížil sa medzimesačne o takmer polovicu, z marcových zhruba 14 tisíc na viac ako 7 tisíc UoZ v apríli.

Druhá fáza, august 2020 až apríl 2021, bola charakteristická krátkodobou stabilizáciou do októbra 2020, keď počet disponibilných UoZ klesol pod 202 tisíc a miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla 7,35 %. Následne nezamestnanosť začala opätovne rásť a v apríli 2021 miera evidovanej nezamestnanosti kulminovala na úrovni 8 %. V súlade s týmto vývojom narastal aj počet disponibilných UoZ a v apríli 2021 sa šplhal k 220 tisícom.

Zmena nastala od mája 2021, keď vývoj nezamestnanosti nastúpil na trend sústavného postupného poklesu. Počet disponibilných UoZ klesal v jedenástich z trinástich mesiacov od mája 2021 po máj 2022 a dostal sa k úrovni 171 tisíc. Takýto vývoj reflektoval oživenie ekonomickej aktivity doma a rovnako v zahraničí. Do mája 2022 sa tak miera evidovanej nezamestnanosti znížila na 6,35 %. Rovnako ako pri počte disponibilných UoZ, bol pokles zaznamenaný v jedenástich z trinástich mesiacov od mája 2021 do mája 2022. Podľa dostupných údajov sa zdá, že oživovanie trhu práce pokračuje, hoci na prelome rokov 2021 a 2022 prišlo k miernemu zhoršeniu v dôsledku ďalšej vlny pandémie. Negatívne sa to prejavilo vo väčšine prezentovaných indikátorov, vrátane miery evidovanej nezamestnanosti, ktorá sa v decembri 2021 a januári 2022 medzimesačne zvýšila, čo bolo odrazom dočasného schladenia na trhu práce. Počet disponibilných UoZ v týchto dvoch mesiacoch tiež rástol, v súčte o viac ako 8 tisíc osôb.

Dočasný neblahý efekt pandemického obdobia bol badateľný aj u znevýhodnených skupín UoZ. Konkrétne počet dlhodobo nezamestnaných UoZ rástol od začiatku roka 2020 až do leta 2021 (Graf 12). Kým vo februári 2020 bolo v evidenciách úradov práce menej ako 59 tisíc dlhodobo nezamestnaných UoZ, ich počet do augusta 2021 prekročil 99 tisíc. V porovnaní s mierou evidovanej nezamestnanosti alebo počtom disponibilných UoZ, počet dlhodobo nezamestnaných rástol dlhšie. Pozitívnu správou je, že počnúc septembrom 2021 sa darí postupne znižovať aj početnosť tejto skupiny UoZ a v máji 2022 už bolo v evidencii menej ako 87 tisíc dlhodobo nezamestnaných osôb.

Vývoj Indikátora ekonomického sentimentu Štatistického úradu SR naďalej naznačuje pretrvávanie pozitívneho stavu na trhu práce. Výhľad do najbližších mesiacov je však poznačený vysokou mierou neistoty. V kontexte

zrýchľujúcej sa inflácie, rastúcich cien energií a rastúceho rizika sprísnenia monetárnej politiky ECB je možné očakávať tlmiace vplyvy všetkých uvedených faktorov na domáci dopyt. Spomenuté podmienky budú rozhodujúce pri ďalšom vývoji slovenského trhu práce.

3.2 Krajská miera evidovanej nezamestnanosti je naďalej rôznorodá

Z dostupných údajov zosumarizovaných v Tabuľka 5 je zrejmé, že v porovnaní s obdobím pred vypuknutím pandémie sa nezamestnanosť na krajskej úrovni udržuje na vyšších úrovniach. Hoci v posledných mesiacoch panujú na trhu práce priaznivé podmienky, naďalej absolútny rozdiel súčasnej miery evidovanej nezamestnanosti oproti predpandemickej úrovni presahuje 0,5 p. b. Najbližšie sa k predkrízovým hodnotám nezamestnanosti približuje Trenčiansky kraj s rozdielom medzi februárom 2020 a májom 2022 na úrovni 0,56 p. b. S tesným odstupom nasledujú Bratislavský a Žilinský kraj (s absolútnym rozdielom na úrovni 0,79, resp. 0,82 p. b.). Najvýraznejšie rozdiely pretrvávajú v absolútnom vyjadrení (v p. b.) v Prešovskom, Košickom a Banskobystrickom kraji (nárast o 2,06 p. b., 2,00 p. b., respektíve 1,89 p. b.). Vzhľadom na fakt, že nezamestnanosť rástla na celom území SR a jej miera bola vo februári 2020 o niekoľko p. b. vyššia v Košickom, Prešovskom a Banskobystrickom kraji oproti zvyšku SR, relatívny nárast miery nezamestnanosti je v týchto regiónoch podstatne nižší ako na západe SR (výnimku predstavuje Trenčiansky kraj).

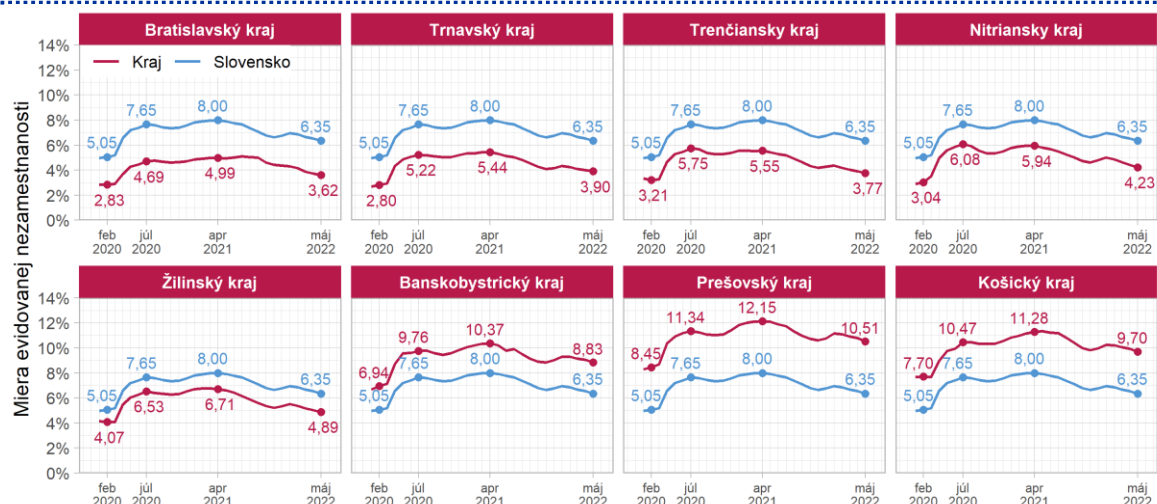
Tabuľka 5 Miera evidovanej nezamestnanosti v percentách a jej zmena (február 2020 – máj 2022)

Kraj	február 2020	máj 2022	absolútna zmena (v p. b.)	relatívna zmena (v %)
Bratislavský	2,83	3,62	0,79	27,92
Trnavský	2,80	3,90	1,10	39,29
Trenčiansky	3,21	3,77	0,56	17,45
Nitriansky	3,04	4,23	1,19	39,14
Žilinský	4,07	4,89	0,82	20,15
Banskobystrický	6,94	8,83	1,89	27,23
Prešovský	8,45	10,51	2,06	24,38
Košický	7,70	9,70	2,00	25,97
SR	5,05	6,35	1,30	25,74

Zdroj: ÚPSVaR a vlastné výpočty; Pozn.: Miera nezamestnanosti bola vypočítaná z počtu disponibilných UoZ.

Regionálnu heterogenitu v miere evidovanej nezamestnanosti potvrdzuje aj Graf 14. Zároveň však dokumentuje pokles miery evidovanej nezamestnanosti zaznamenaný medzi marcom 2022 a májom 2022 vo všetkých krajoch. Situácia sa v jednotlivých krajoch nevyvíjala identicky, čo prezrádza aj pokles miery evidovanej nezamestnanosti v máji 2022 v intervale od 0,11 p. b. v Trnavskom kraji až po 0,28 p. b. v Prešovskom kraji. Miera evidovanej nezamestnanosti v Košickom, Prešovskom a Banskobystrickom kraji zostáva naďalej o niekoľko p. b. vyššia v porovnaní s ostatnými kraji aj s celoslovenskou hodnotou.

Graf 14 Miera evidovanej nezamestnanosti klesá tretí mesiac za sebou vo všetkých krajoch

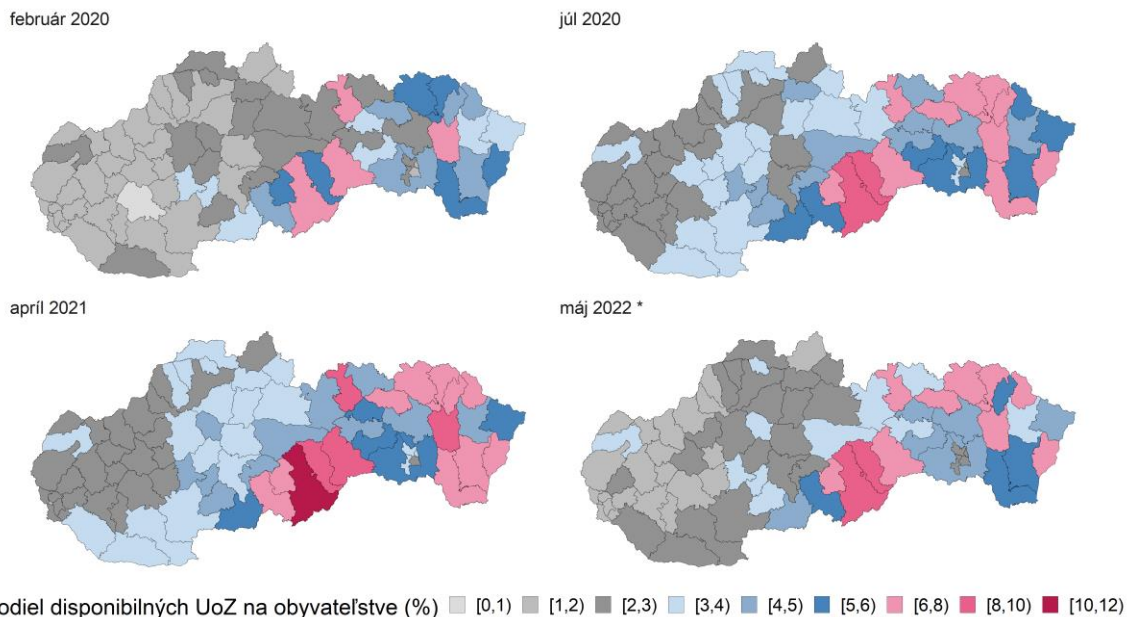
Zdroj: ÚPSVaR

3.3 Aj na okresnej úrovni badať pozitívne znaky

Posledný mesiac pred vypuknutím pandémie a s tým spojenými ekonomickými obmedzeniami pozorujeme, že z pohľadu počtu disponibilných UoZ je väčšina okresov zafarbená do šedej farby, ktorá znázorňuje priaznivú situáciu na trhu práce (s nízkym počtom disponibilných UoZ; Graf 15).⁸ Najpriaznivejšiu situáciu pozorujeme vo februári 2020 v okresoch na západe Slovenska a v Žilinskom kraji. K tomuto klastru okresov sa svojimi výsledkami približuje niekoľko ďalších okresov v Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom kraji. S vypuknutím pandémie sa však podmienky zmenili. Od marca 2020 došlo k schladeniu ekonomickej aktivity so zásadným presahom na trh práce. V júli 2020 miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla lokálny vrchol, čo odrážajú aj farby s vyšším podielom disponibilných UoZ na obyvateľstve. Je zjavné, že počet disponibilných UoZ sa zvýšil a väčšina okresov prešla o jeden, prípadne o dva stupne na našej škále. Situácia na západnom Slovensku z pohľadu podielu disponibilných UoZ na obyvateľstve zostávala naďalej najpriaznivejšia. V apríli 2021 kulminuje miera evidovanej nezamestnanosti na 8 %, preto prikladáme aj stav k tomuto mesiacu. Badať, že najmä na juhovýchodnom Slovensku sa stav oproti júlu 2020 zhoršil, zatiaľ čo u niektorých okresov napr. z Hornej Nitry sme zaznamenali zlepšenie. Do mája 2022, čo je najaktuálnejší dostupný údaj, došlo k postupnej stabilizácii vo všetkých okresoch, hoci stále pozorovať u väčšiny okresov zaostávanie za predkrízovým stavom. Hoci v posledných mesiacoch došlo k zlepšeniu kondície trhu práce naprieč okresmi a krajinami, naďalej pozorujeme výrazné regionálne rozdiely.

Graf 15 Po náraste počtu disponibilných UoZ počas pandemického obdobia sa situácia v okresoch znova zlepšuje

Zdroj: ÚPSVaR a ŠÚ SR. Pozn.: * Časový rad mesačných údajov o obyvateľstve na okresnej úrovni [om7102mr] je v čase prípravy tohto komentára dostupný len do marca 2022. Údaj o obyvateľstve v máji 2022 bol preto nahradený týmto najnovším dostupným údajom.

Box 3 Vývoj nezamestnanosti (podľa metodiky EU-LFS⁹) v porovnaní s vybranými členskými štátmi EÚ

Nárast nezamestnanosti počas pandémie COVID-19 bol fenomén, ktorý sa dotkol veľkej väčšiny ekonomicky rozvinutých štátov sveta. Podľa údajov celoeurópskeho prieskumu EU-LFS narástla sezónne očistená miera nezamestnanosti v EÚ-27 z 6,7 % za 4. kvartál 2019 až na 7,8 % nameraných v 3. kvartáli 2020, čo predstavuje navýšenie o 16,4 %.¹⁰ Obdobný nárast mierne presahujúci 1 p. b. sa odohral aj v Eurozóne, kde sa nezamestnanosť zvýšila zo 7,5 % (Q1/2019) na maximálnych 8,7 % (Q3/2020).

⁸ Pre lepšiu porovnateľnosť medzi okresmi je počet disponibilných UoZ prepočítaný na veľkosť okresu vyjadrenú stavom obyvateľstva.

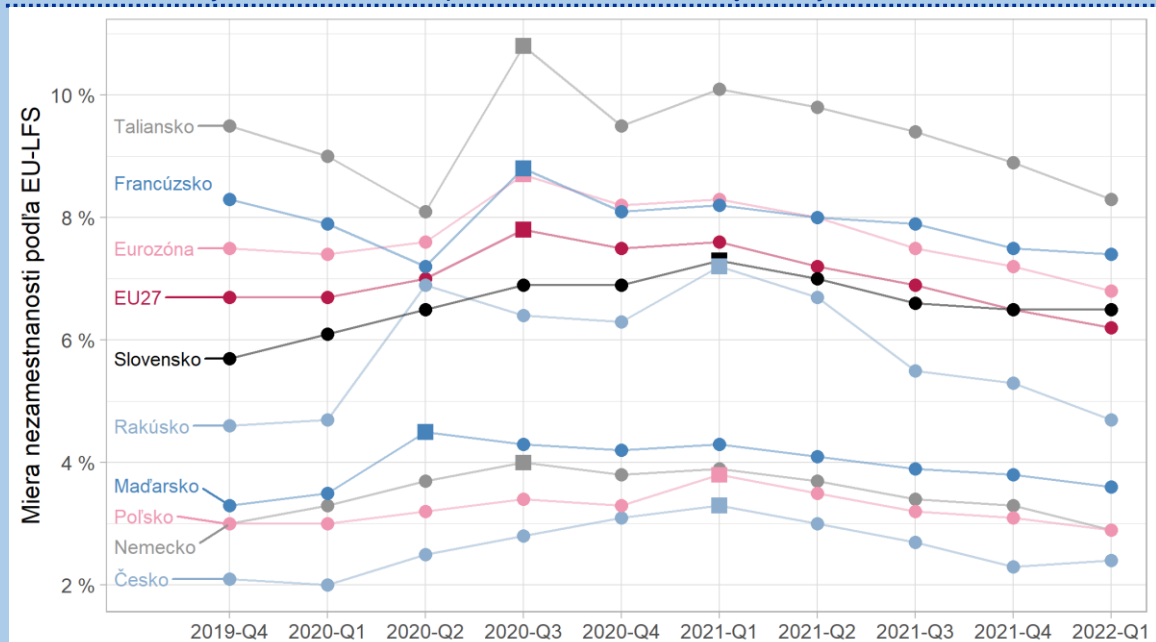
⁹ Labour Force Survey, resp. Výberové zisťovanie pracovných síl.

¹⁰ Bližšie pozri sezónne očistený časový rad Eurostatu UNE_RT_Q pre vekovú kohortu 15-74.

K citeľnému nárastu nezamestnanosti naprieč Európou počas pandémie oproti hodnotám z konca roka 2019 prispeli bez výnimky všetky štáty EÚ-27. Vývoj nezamestnanosti mal v jednotlivých krajinách rozdielny charakter a kým v niektoré štáty dosiahli maximálne hodnoty už v druhom štvrťroku 2020 (napr. Maďarsko, Grécko), inde nezamestnanosť kulminovala až v prvom štvrťroku 2021 (napr. krajiny V4 okrem Maďarska, Rakúsko). Obdobne, ako sme pozorovali v prípade krajov SR, relatívny rozdiel medzi maximálnou výškou nezamestnanosti nameranou počas pandemického obdobia a hodnotou z posledného kvartálu roku 2019 bol spravidla mierne väčší v tých členských štátoch EÚ, kde nezamestnanosť dosahovala veľmi nízke hodnoty pred krízou. Tento trend dobre ilustruje príklad **Česka**, kde **nezamestnanosť narástla z predkrízových 2,1 % (Q4/2019) na 3,3 % (Q1/2021)**, čo predstavuje navýšenie o 57 %. S pomerne vysokým „pandemickým“ nárastom nezamestnanosti sa stretlo však aj Rakúsko, kde nezamestnanosť nepatrla medzi najnižšie ani pred krízou. Z úrovne 4,6 % z konca roka 2019 narástla rakúska nezamestnanosť až na 7,2 % (Q1/2021), t. j. o 56,5 %. Ostatné členské štáty EÚ susediace so slovenskom prešli menej turbulentným vývojom. Nezamestnanosť v Maďarsku narástla z 3,3 % (Q4/2019) na 4,5 % (Q2/2020) a v Poľsku z 3,0 % na 3,8 % (Q1/2021). V porovnaní s predkrízovou nezamestnanosťou **5,7 %** nameranou na **Slovensku** metodikou EU-LFS v poslednom štvrťroku 2019 predstavovalo maximum **7,3 %** dosiahnuté v prvom štvrťroku 2021 nárast o 1,6 p. b. a o 28 %.

Okrem nárastu nezamestnanosti počas pandémie COVID-19 bol podobne celoeurópskym fenoménom aj jej pomerne rýchly pokles, ktorý sa zintenzívnil najmä od druhého kvartálu 2021. Počnúc druhým kvartálom 2021 možno pozorovať začiatok sústavného poklesu nezamestnanosti meranej pomocou EU-LFS v najväčších ekonomikách EÚ (Nemecko, Francúzsko, Taliansko). Týmto štvrťrokom sa začal pokles nezamestnanosti aj v ekonomikách V4 vrátane Slovenska. **Graf 3A prezentuje časový vývoj sezónne očistenej štvrťročnej nezamestnanosti meranej podľa metodiky EU-LFS pre vybrané štáty EÚ, vrátane Slovenska.**

Graf 3A. Pandémia zvýšila nezamestnanosť naprieč EÚ, maximum dosiahla v jednotlivých štátoch v rôznom čase

Zdroj: Eurostat, sezónne očistené výsledky kvartálneho zisťovania EU-LFS pre vekovú skupinu 15-74 uvedené v časovom rade UNE_RT_Q (stiahnuté dňa 5.7.2022).

Pozn.: Štvorčekom je označená maximálna hodnota pre danú krajinu.

Bibliografia

- Baliak, M., Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (máj 2022). *Prvá pomoc Slovensku: prebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám (Aktualizácia 24)*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.sk/wp-content/uploads/2022/05/ISP_2022_Prva_pomoc_update24_final.pdf
- Bělín, M., & Veselková, M. (Január 2022). „Prvá pomoc“ *Dopad na prepúšťanie zamestnancov a prežitie firiem*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: <https://institutsocialnejpolitiky.sk/wp-content/uploads/2022/03/Belin-a-Veselkova-2022-Prva-pomoc.pdf>
- Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (máj 2020). *Prvá pomoc Slovensku: prebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.sk/wp-content/uploads/2020/08/isp_2020_prva_pomoc_slovensku_final5.pdf
- Lalinský, T., & Pál, R. (Jún 2021). *Efficiency and effectiveness of the COVID-19 government support: Evidence from firm-level data*. Dostupné na Internete: EIB: https://www.eib.org/attachments/efs/economics_working_paper_2021_06_en.pdf
- Peciar, V., & Val'ková, K. (Apríl 2022). *Analýza vplyvov Prvej pomoci na zamestnanosť počas prvej vlny šírenia koronavírusu*. Dostupné na Internete: UHP/MFSR: https://www.mfsr.sk/files/archiv/37/Prva_pomoc_hodnotenie_UHP_IFP.pdf